

Synligt lärande

DISKUSSIONSMATERIAL

Synligt lärande – hur då?

I skriften *Synligt lärande* presenteras och analyseras resultaten från den Nya Zeeländske forskarens John Hatties banbrytande studie *Visible Learning*. Diskussionsfrågorna i detta häfte hör ihop med *Synligt lärande* och ska ses som ett stöd i arbetet med att bedriva ett fortsatt utvecklingsarbete. Syftet är att underlätta analys och reflektion och därmed bidra till en fördjupad diskussion om vad som behöver prioriteras, på förvaltnings- och skolnivå.

Inför diskussionerna är det viktigt att alla medverkande på förhand har läst *Synligt lärande*. Det kan också finnas en poäng med att gemensamt gå igenom de påverkansfaktorer och slutsatser som redovisas inom varje huvudkategori/avsnitt.

Ungefär hälften av frågorna har formulerats så att de kan diskuteras både på huvudmanna- och skolnivå. Resterande frågor är mer av verksamhetskaraktär och har därför endast riktats till skolan. I det sista avsnittet "Avslutande diskussionsfrågor" har vi valt att rikta frågor till huvudmannen respektive skolan. Skälet till detta har att göra med de olika beslutsmandaten. För att nå framgång i utvecklingsarbetet är vi emellertid övertygande om att diskussionerna behöver föras på båda nivåerna. Det är också viktigt att ett förändringsarbete utgår från en bred samsyn om vad som behöver prioriteras och förbättras, såväl på förvaltnings- som skolnivå.

Lägga till eller ta bort frågor

Diskussionsfrågorna har tagits fram av SKL för att underlätta samtal och analys kring de slutsatser som presenteras i *Synligt lärande*. Frågorna är tänkta att fungera som stöd och kan med fördel kompletteras med annat material. Det är också fritt att lägga till eller ta bort frågor så att materialet på bästa sätt överensstämmer med lokala behov. Dokumentet görs av den anledningen tillgängligt i Microsoft Word och skyddas inte av upphovsrätten.

Eleven

Det eleven har med sig in i skolan i fråga om tidigare kunskaper, erfarenheter etc. påverkar i hög grad inlärninng och studieresultat. Men Hattie pekar på att många av de faktorer som associeras med eleven själv, faktiskt kan påverkas i hemmet, i förskolan och successivt under skoltiden. Det gäller exempelvis intellektuellt engagemang och positiva attityder till lärande, betydelsen av ansträngning och känslan av att vara en lärande individ.

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen och skolan

1. Spontana synpunkter om kapitlet "Eleven"? Känns Hatties slutsatser riktiga utifrån era erfarenheter?
2. Hur kan de positiva effekterna som Hattie identifierat förstärkas?
3. Har ni genomfört några konkreta insatser? Vad är erfarenheterna av dessa?

Diskussionsfrågor riktade till skolan

1. Vilka förväntningar har ni på elevernas lärande? Är de lika höga för alla? Vad beror det på?
2. Har alla elever i er skola god kännedom om sin prestationsförmåga i förhållande till lärandemålen? Varför ser det ut som det gör?
3. Vad kan göra för att bättre motverka att elevernas egna förväntningar påverkar skolprestationen negativt?

Tre saker som fungerar bra	Tre saker som behöver förbättras

Hemmet

I relation till faktorerna inom huvudkategorin hemmet har föräldrars förväntningar och ambitioner det starkaste sambandet med skolprestationer, medan kommunikation (intresse för läxor, hjälp med läxor och diskussioner om barnets utveckling) visar på mer måttliga effekter. Syftet med att skapa delaktighet från föräldrar i barnens skolgång är att barnen inte ska behöva leva i två olika världar – en i skolan och en i hemmet. Hinder i kommunikationen mellan skola och hem riskerar även att hindra hemmets möjligheter att bidra till studieprestationer.

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen och skolan

1. Spontana synpunkter om kapitlet "Hemmet"? Känns Hatties slutsatser riktiga utifrån era erfarenheter?
2. Hur kan de positiva effekterna som Hattie identifierat förstärkas?
3. Har ni genomfört några konkreta insatser? Vad är erfarenheterna av dessa?

Diskussionsfrågor riktade till skolan

1. Diskutera och problematisera påståendet att hemmets förväntningar och ambitioner är en avgörande faktor för elevernas målluppfyllelse.
2. Hur kan skolan/läraren konkret arbeta för att motverka effekter av att eleverna har olika förväntningar på sig hemifrån?
3. Vad kan skolan göra för att öka (eller minska) föräldrars förväntningar och engagemang?
4. Är kommunikationen mellan skola och hemmet optimal hos er? På vilka sätt kan en bra kommunikation mellan skola och hem förbättra elevernas studieprestationer?

Tre saker som fungerar bra	Tre saker som behöver förbättras

Skolan

De starkaste effekterna från skolan relateras till kännetecknen *inom* skolor, såsom klimatet i klassrummet, influenser från kamrater eller frånvaron av störande elever i klassrummet. Andra betydelsefulla effekter inkluderar anpassning av läro- och kursplaner för att bli mer ändamålsenligt utmanande, och att skolan har rektorer som ser sig själva som ledare för undervisningen i styrningen av skolan. Påverkans effekter som ligger nära noll är exempelvis integrering, begåvningsgruppering, klasstorlek, åldersblandade/åldershomogena klasser, sommarkurser och friskolor. Bland de mer negativa återfinns sommarlov, att gå om en årskurs samt byte av skola.

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen och skolan

1. Spontana synpunkter om kapitlet "Skolan"? Känns Hatties slutsatser riktiga utifrån era erfarenheter?
2. Mycket tid ägnas vanligtvis åt att diskutera skolstrukturella frågor; skolstorlek, klasstorlek och finansiering – vilka är bland de minst inflytelserika faktorerna när det gäller elevers studieprestationer. Varför tror ni att det är det så? Är det så även hos er? Om ja, behöver detta ändras och i så fall hur?
3. Hur kan de positiva effekterna som Hattie identifierat förstärkas?
4. Har ni genomfört några konkreta insatser? Vad är erfarenheterna av dessa?

Diskussionsfrågor riktade till skolan

1. Vad innebär ett pedagogiskt ledarskap från rektor? Hur ser det ut i er skola?
2. Vad kännetecknar ett bra klassrumsledarskap och hur skapas ett sådant?
3. Vad betyder kamrateffekter i er verksamhet? Hur stora kan dessa vara?

Tre saker som fungerar bra	Tre saker som behöver förbättras

Läraren

Huvudbudskapet handlar här om att de bästa lärarna utöver en passion för att se utmaningar i sina ämnen, skapar förtroendefulla relationer till eleverna, har höga förväntningar, hjälper eleverna att använda varierade strategier eller processer för att lära sig ämnet i fråga. Dessa lärare är även villiga att förklara undervisningsmaterialet och engagera sig i elevernas läroprocesser

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen och skolan

1. Spontana synpunkter om kapitlet "Läraren"? Känns Hatties slutsatser riktiga utifrån era erfarenheter?
2. Hur kan de positiva effekterna som Hattie identifierat förstärkas?
3. Har ni genomfört några konkreta insatser? Vad är erfarenheterna av dessa?

Diskussionsfrågor riktade till skolan

1. På vilka olika sätt kan läraren förmedla positiva förväntningar på eleverna? Finns det sätt som ni inte har prövat?
2. Hur använder ni de lärare som är särskilt duktiga på att skapa goda relationer med eleverna?

Tre saker som fungerar bra	Tre saker som behöver förbättras

Läroplanen/utvecklingsprogram

Även om flera av de program för utveckling av olika förmågor hos eleverna visar relativt goda effekter, menar Hattie att det allra viktigaste är hur läraren genomför dessa program så att eleverna utvecklas i den riktning som kursplanerna anger. Innehållet i läro- och kursplaner och olika program blir således inte effektivare än det sätt på vilket läraren arbetar med det i sin undervisning.

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen och skolan

1. Spontana synpunkter om kapitlet "Läroplanen/utvecklingsprogram"? Känns Hatties slutsatser riktiga utifrån era erfarenheter?
2. Hur kvalitetssäkrar ni att era skolor (huvudmannen)/elever (skolan) utvecklas i den riktning som de nya kurs- och läroplanerna anger?
3. Hur kan de positiva effekterna som Hattie identifierat förstärkas?
4. Har ni genomfört några konkreta insatser? Vad är erfarenheterna av dessa?

Tre saker som fungerar bra	Tre saker som behöver förbättras

Undervisningen

Huvudbudskapet i kapitlet om undervisning är utöver betydelsen av tydliga mål och kriterier för lärandet, att det finns en klassrumsmiljö som inte bara tolererar utan också välkomnar misstag och där uppmärksamheten läggs på utmanande uppgifter. Dessutom påtalas behovet av återkoppling för att minska luckorna, men också förmedlingen av en känsla av tillfredsställelse och vidare engagemang och uthållighet för att eleverna ska lyckas med uppgiften att lära.

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen och skolan

1. Spontana synpunkter om kapitlet "Undervisningen"? Känns Hatties slutsatser riktiga utifrån era erfarenheter?
2. Hur kan de positiva effekterna som Hattie identifierat förstärkas?
3. Har ni genomfört några konkreta insatser? Vad är erfarenheterna av dessa?

Diskussionsfrågor riktade till skolan

1. Hur resonerar ni om sambandet mellan olika undervisningsstrategier och elevernas studieresultat?
2. Diskutera om det finns spännande eller framgångsrik formativ bedömning som ni inte använder idag?
3. Vad behöver ni göra för att bli bättre på att anpassa undervisningen till elevers olika behov och kunskapsnivåer?
4. På vilka sätt säkerställer ni att elevernas återkoppling på undervisningen tas tillvara och att återkopplingen blir ömsesidig?

Tre saker som fungerar bra	Tre saker som behöver förbättras

Avslutande diskussionsfrågor

Diskussionsfrågor riktade till huvudmannen

1. Finns det anledning att vidta några omedelbara åtgärder med anledning av de resultat som presenteras i *Synligt lärande*? Om ja, vad gör ni för att säkerställa att åtgärderna får önskad effekt?
2. Har ni idag de beslutsunderlag som krävs för fatta de rätta besluten? Om inte, hur ska ni få det?
3. Vilka krav har ni på att rektorer och lärare tar del av relevant forskning och använder den i sitt arbete? Är kraven förenliga med de förutsättningar som ges?
4. Vilka stödbehov har ni när det gäller forskning och utveckling?

Diskussionsfrågor riktade till skolan

1. Finns det strukturer i er skola som hindrar er från att nå "Utbildning av yppersta kvalitet"? Vad kan ni göra för att undanröja dessa hinder?
2. Finns det en tydlig arbets- och ansvarfördelning mellan skolledning, arbetslag och lärare när det gäller att ta del av och använda relevant forskning? Om nej, finns det ett sådant behov? Om ja, är den valda fördelningen optimal?
3. Vad kan nämnden/förvaltningsledningen göra för att underlätta arbetet med att knyta er verksamhet närmare den utbildningsvetenskapliga forskningen?